

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԱՅՈՑ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՆԴԱՍՏԱՆԵՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Սեփական քղաքացիներ)

Կալկաթային պատահական թղթա-
կից մը հետեւեալը կը գրէ մեզ Նոյ. 4
թուականաւ.

«Ճանկաց կողմէ Հայոց վրայ ի դործ
դրուած անհնարին բարբարոսութեանց
լուրը հոս համեմտելով ի խոր խոցեց Հնդ-
կահայերուն սիրտը Անոնք այս կացու-
թեան հանդէպ որոշեցին շուտափոյթ
օգնութեան համար, և անմիջապէս մա-
ղով դուռնաբերով վճարեցին չինայի ի-
րենց հաղարկները Ամէն անձ ստուա իր
կարողութեան չափով, որով իսկոյն մօտ
70,000 թուրք հաւաքուեցաւ:

«Այլէ զատ, տեղւոյ Տէր Գարեգին
քննչ. կերպովս, նոյնպէս չինայի-
լով իր ջանքերը, դիմեց այս ու այն
Անգլիացիներուն և կարողացաւ քիչ ա-
տենէն մօտաւորապէս 20,000 թուրք հա-
ւաքել: Այսպէսով տեղւոյ մէջ հաւաք-
ուած ամբողջ դուռնաբեր կ'ընէ 90,000
թուրք, որուն կէսը արդէն ուղարկուած
է իր նպատակին և միւս կէսն ալ պիտի
ուղարկուի: (1 թուրք կ'արժէ Թր. 1.65)

«Արդեօք եղբայրանալութիւնը, որ
Թուրքիոյ շարքաբերով Հայութեան աւե-
լի մօտ է և աւելի սերտ կապերով կապ-
ուած է, ո՞րքան աւելի կ'զգայ անոր այս
ցաւը և կ'օգնէ անոր. արդեօք եղբայ-
րանք մեր Հայ քահանայներն ալ, որ
նոյնպէս թղթաբեր ըլլալու են, չի՞ն
ըրած նոյնը ինչ որ ըրաւ այստեղի Տ.
Գարեգին քահանայ, արժանաւորով ամ-
բողջ ազգին նորոգելութեան և օր-
նակներն (Այս կամարի քի ախապս հեղ-
ճութիւնը այնքան սուր է որ երբ ինչ մը
զգայնութիւն ունիմք դեռ՝ մեր մտքերը
պիտի և արիւնքի խառնակի այս օայտն
հարուածիմ օտար. Թ. Խ.)

«Ինչ որ ալ ըլլայ կ'արժէ սակայն
որ երբեք թրքահայ մը մեր արտաբերու-
նախաձեռնութիւնը յայտնեց հեռա-
ւոր Հնդկաստանի մայրաքաղաքին Հայ
ժողովրդեան և ի մասնաւոր իր արժա-
նաւոր քահանային, որուն նման քահա-
նայներ կ'ըմբռնեն որ շատ ըլլան մեր
բազմակարգ ազգին մէջ:

Սմբատ Յակոբեան

Սիւրբբարեմ ալ 5 Նոյ. Թուական հե-
տեւեալ նամակը ստացած է Տ. Վ. Մա-
լեղեան:

«Անցեալ տարի Հոկտեմբերին, մենք
Կիլիկիոյ ոչ-զինուորական շարք հայ
բոլորները, թուրք կառավարութեան կող-
մէ ըսին մինչև Պաղատա քերական էինք՝
Պատրիարք անապատներու մէջ «Թեթե-
քանակ» անունը կրող թիւրք և արաբ
առաջակախուժներէ կազմուած խումբին
մը մէջ զինուորական բռնկութիւն ընե-
լու: Ուրիշ ամիս մեզ ամէն տեսակ անար-
գանքներով և ստատապաններով առանց
անապատներ չարաչար աշխատեցնելէ վերջ,
բոլոր հայ զինուորները ջարդուեցին հրա-
մանը ընդունուած օրը: Տէրը օգնու-
թեան հասաւ, Անգլիական քաջարի բա-
նակը յարձակելով թիւրք և արաբ խու-
մանին վրայ բոլորով՝ ոչնչացուց զա-
նոնք, և մինչդէռ զինքն, ազատուե-
լով զաղան թիւրքերու ձեռքէն Մեկ
հոս Հնդկաստան բերին, Սիւրբբարեմ ա-
նունով գիւղի մը մէջ կ'ապրին: Բառը
Աստուծոյ մենք և զինուորները ողջ և
ատուղի ենք, և զո՞ն ենք Անգլիական
կայսերական կառավարութեան մեղ ցու-
ցուցած լաւ վարմունքէն:

«Հինգ ամիսէ ի վեր հոս պարտաւոր
կ'ապրենք, մանաւանդ ամէն օր կը
կարգանք անգլիական թիւրքերու մէջ
մեր ընտանիքներու և թրքահայ եղբայր-
ներու բարբարոսաբար ջարդուելը: մեզի
համար անկարելի է այլեւս հոս մնալու-
նայն նստիլ և ապաստել, խեղճ ազգս հո-
գեմարքի մէջ է: ով որ հայ չէ, հայու
ցաւէն չզգար, այրինք, որքեք, որքու-
հինք և քանդուած օճախներ մեղ ան-
համբեր կ'ապաստեն, պէտք է շուտով օր-
նակներ հասնինք մեր ձեռքէն եկած
ամէն միջոցներով ցաւերը ամբողջ
«Ձեռք կը գրենք յանուն Հայութեան»

որ հանէր Վսեմ. Պոզոս փաշայի միջո-
ցաւ դիմելու: Անգլիական կայսերական
կառավարութեան մօտ որ մեղ կողմէ
զինուորները, ամենքն ալ պաշարաւոր
ենք ատուղին առ թիւ, մեկնելու կամ Պար-
կաստանի և կամ Վլադիմիրովի ճամ-
բով, մենք հոս մեր խղճմունքի ցաւե-
րէն բարոյապէս ամէն օր կը մեռնինք,
երթանք, հասնինք շուտով օգնութեան:

«Անհամբեր սպասելով ձեր նամակին»
Մնամ խորին յարգանքներով
Տոթ. Գ. Քեթեքեան

ՀԻՄՆԱԴՐԱՍ

ԱԶԳ. ՇԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ

Վսեմ. Պոզոս Նուպար փաշա ստացած
է հետեւեալ նոր նուիրատուութիւնները
Ազգ. Հիմնադրամի Ընդհ. Հանդանգու-
թեան հաշուոյն.
Սան-Բասիլ Հայ դպրոց (Պրադի-
կա) Գր. 330.60
Մարտիրոս Հանգ. Մասնախումբ 3405
«Արև» լրագրի Հանդանգութիւն
«Ազգ. Գոյութեան» կողմէն 1406.5
Օր. Խորի Լ. Սահակեան 100.
Համագումար՝ Գր. 5241.10

Ն. Վսեմութիւնը 4000 թուրք շէք-
կաւ է Վեհ. կաթողիկոսին՝ յանձնուելու
համար Վանի կաթողիկոսին, յօգուտ քա-
ղաքի միջոցներ:

(Գ. ցուցակ Մարտի)

Տեղւոր	Յրանք
Մ. Թեքեան 500, Մ. Կիւմար 500, Սահաթեան 500, Ունի, Յ. Տոնիկեան՝ 300ական, Յ. Պալթեան, Յ. Ս., Գ. Հայ- րուհեան 200ական, Յ. Չ., Գ. Աստու- ծատուր, Կ. Սարգսյան, Այրի Տիկ. Թի- րագեան, Մ. Տէր Սեփանահան՝ 400ա- կան, Պ. Սողոմոնեան, Մ. Տ. Մ., Mr. Soncino, Տիկ. Մուրադեան, Գ. Գ. Ա. Պոլոսեան եղբ. (Ամբի), Մ. Միսախան 500ական, Գ. Յ. 20, Գ. Սեփան 20, Մի. Տէր Սարգիսեան (Կապուսեան) 15, Տիկ. Գայթանեան 20, Հրէյան մը 10, Mr. J. Arochas 10, Յ. Գրիգորեան (կամաւոր) 5, Ա. Գալիկեան (կամաւոր) 5:	Գումար՝ 3405

Ա. և Բ. ցուցակին դուռնաբեր 2820
Համագումար՝ Գր. 6226

ԱԶԳԱՅԻՆ-ՏԵՂԱԿԱՆ

Տեղւոյ Քաղ. Ժողովը եօթնանգամ
պէտքէ բաղկանալ, մինչ ամիսներէ ի վեր
ան կը գործէ հինգ հոգեւոր միայն. . .
զէթ անուանապէս իր պաշտօնավարու-
թեան շրջանը դեռ տարիէ մը կը լրա-
նայ ու ոչ ոք միտքէն կ'անցնէ լրացը-
նել անոր կազմը: Նրա կողմ. Գաղ. Ժո-
ղովի 14 անդամներէն 3ին պակսելը կը
պատրաստէ անմիջական արժողագում, 7
նոյնիսց Գաղ. Ժողովէ մը 2 հոգիի պակ-
սիլը առաւելապէս այդ պատճառով կը
զենէ, Թուրքական շատ պարզ հա-
շիւով մը: Թեմական Ժողովոյ զինուորին
ընդդէմ ուղարկութեան կը ներկայացնենք
այս կարեւոր խնդիրը:

«Պիես Պ. Վ. Ազգաւորեան».— Սրբազան
Հայրը ճշգրտմ մը գրեց «Արև»ին,
«Արև»ը զայն չէ հրատարակելու և Պ.
Անուորեան ատկեալ մէջտեղ կը հանէ
«Գումարներ» մէջ՝ կարգ մը խօսքերով
որոնք. . . վերամակի տակ չեն ծածկուիր,
ու հրաւիրելով որ հրատարակեն այդ նա-
մակը. . . Հանրային գործի մէջ հրատա-
րակութեան տարօրինակ ձև մըն է սո-
րուն առաջին անգամն է որ կը հանդիպիմ,
բայց որուն ի պատասխան՝ կ'ըսեմ թէ
Սրբազանը, այո՛, անձնական նամակ մը
գրեց ինձի, բայց միևնույն ատեն կրկին
ու կրկին խնդրեց ինձմէ որ զայն հրա-
տարակեմ իրեն և Պ. Անուորեանի գո-
հացում տուող, լնդիլը անուշ տեղը կա-
պող բարոյաբարձրանով մը Ասիկա չէի
կրնար ընել, ասոր համար՝ ըսի Սրբա-
զանին որ իր նամակը անձնական
պաշտօնականի վերածէ, զոր այն ա-

տեն պատրաստ էի հրատարակելու՝ ան-
շուշտ պատասխանելու միտքով. Սրբա-
զանը չըրաւ ասիկա, յանցանք իմն չէ,
և Պ. Անուորեան, որ Սրբազանին վե-
րաբերին փէշերուն տակ ապաստանե-
ր էր, հիմա բազմ կը մնայ կարծեա ու հրա-
պարկուտ, վերականգնուելու նոս այդ վե-
րաբերուն իր վրայ չուղի կը փորձէ նո-
րէն: Կերեւի իրեն հաճոյք կը պատճառէ
որ իր վրայ խօսուի: Այսքանը կը բուռն
սակայն:

Ի գիտութիւն կը ծանուցանենք բա-
րեպաշտ ազգայնաց թէ Բօր-Սայրոյի Կի-
լիկեան հայ դպրոցականներու հոգեւոր
պաշտօնականներէն Արթ. Տ. Արքայաւ քննչ.
Տէր Գալուստեան որ Սեփակիոյ շրջանի
Առաջնորդական փոխանորդ էր և այժմ
քաղաք կը դառնուի, Ս. Պատարազ պիտի
մատուցանէ մեծակայ կերակի օր, 28
Նոյ. տեղւոյ Ս. Պոզոս Պատրոս եկեղեց-
ւոյն մէջ:

Ս. Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւն

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Սերպիական ամսադրոյ

Լոնտոն, 24. — Սերպիոյ պատե-
րազմ. նախարարը Սելանիկ հասաւ Դաշ-
նակից զինուորներու հրամանատարնե-
րու հետ խորհրդակցելու համար:

Լոնտոն, 24. — Սերպ կառավարու-
թիւնը պաշտօնական զեկոյց մը հրատա-
րակեց իմացնելով թէ Սերպերը Տիլօ-
կոմ լերան մէջ Պուլկարները պարտու-
թեան մատնելով անոնցմէ 5 թնդանոթ
գրաւած են: Ոչ պաշտօնական լուրերու
համաձայն Սերպերը Պուլկարներուն յաղ-
թած են Մանասթիւն 12 զինովի զին-
ուոր զոհուող զինքի մը մէջ, Պուլկար
կորուստները, մնալով, լիբաւոր և կոր-
սուած, 10,000 հոգի կը հասնին Մօք:

Լոնտոն, 23. — Դաշնակիցները Սեր-
պերուն ուտելիք կ'ուղարկեն և զանա-
կը պարենաւորեն կարելի եղած միջոց-
ներով:

Լոնտոն, 24. — Գերմանացիք ի՞նչ
զուռնի թէ Սերպ բանակը սակաւին
150,000 հոգի կը բաղկանայ: Մօք:

Լոնտոն, 24. — Պուլկարները Դա-
շնակից մէջ երթեալով շոգնաւորու-
ղէմ Ռուս օդանաւներուն կողմէ յարձա-
կութի մը կ'ապաստեն: Մօք:

Սելանիկ, 24. — Սերպերը Մանաս-
թիւնը պարսկեցին Սալայն ոչ մէկ լուր
կ'իմացնէ թշնամայն հոն մտած ըլլալով
Այսուհանդերձ Սերպերուն բուն յար-
ձակման լուրը միջոց մը պիտի արգիլէ
զէպի թաղաք յառաջանալով Պուլկարնե-
րուն, որոնք պիտի ստիպուին Մանաս-
թիւնը վրայ քաղաք իրենց զինուորներէն
մաս մը զէպի ի հիւսիս ուղարկել:

Լոնտոն, 24. — Ռուսները կառավա-
րութիւնը մերժեց պատասխանել այն
զեկոյցն զեկոյցին օրով կը պահանջէր
Դերման պատերազմ. նաւերու Դաշնա-
քէն և Սե ծովու մէջ ռուսական հե-
զերներէն անցնիլը: Մօք:

Լոնտոն, 24. — Յրանա. պաշտօն.
զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Յրանաբոյրը կը զի-
կալարեն Սերպ բանակները: Չկոյցը
կ'աւելցնէ թէ Սերպերը կը շարունակեն
հաւանջել Դաշնակիցներուն միանալու
համար: Մօք:

Լոնտոն, 24. — Կըսուի թէ Յրանա-
սացիք և Անգլիացիք Պալքարներուն մէջ
այնպիսի գործողութիւններ կը պատ-
րաստեն որոնք թշնամին յանկարծակի
պիտի բերեն: Մօք:

Լոնտոն, 11. — Ըստ «Կապիթ» տը Վօթի
Անգլիացիք կը պատրաստուին Սելանիկ
Տէտաղակեմ երկաթուղւոյ դիմէ իրենու:

— Չանապառն ժողով. մեկնութիւն.
ներ տրուեցան, կ'ըսէ «Մուքաթամ»,
Դաշնակիցներու Սելանիկ ցամաք հա-
սան զինուորներու քանակութեանը մա-
սին և մենք ալ ֆրանս. և անգլ. մա-
մուլին հաւաստումներուն համեմատ տե-
ղեկացուցինք թէ Դաշնակիցներու Սե-
լանիկ ցամաք հասած զինուորներու թի-
ւը օրական 5000 հոգի կը հասնին Անգլ.
լրագրիչներուն մէջ ուղիւ գնահատութիւնը
որ գերման լրագրիչներէն ալ հաստատ-
ուած է կ'ըսէ թէ Դաշնակիցները մինչև
նոյնմերթի առաջին շաբթուան 300,000
կուռղի ցամաք հասած էին Սելանիկի
մէջ, որոնց մէջ մասը Սերպերու մօտ,
իսկ շատերը Սելանիկ միացած են:

Լոնտոն 24. — Կերեւայ թէ Գերման-
ները Պուլկարներուն արգիլեցին զէպի
Մանասթիւն և շրջակայները յառաջանալ
քաղաքական պատճառներու համար:

Ամսթիւն, 23. — Չեկոյցը որոշ
կերպով կը յիշատակէ թէ Պուլկարները

ծայրայեղօրէն յամառ զիմադրութեան
մը կը բաղին արեւել. և հարաւարե-
ւելեան կողմերուն մէջ:

Յոռնատուն

Լոնտոն, 24. — Յոռնատան քիչ ա-
տենէն իր պարտքի զինուորներէն հինգ
կարգ պիտի արձակէ: Մօք:

Սելանիկ, 23. — Դաշնակիցներուն հա-
ւաքական զեկոյցը երկի կէսօրին տրուե-
ցաւ. բարեկամական ոճով մը խմբա-
գրուած է և կը պահանջէ հաստատել այն
պատահութիւնները զոր յոյն կառավա-
րութիւնը արդէն տուած էր ի մասին
Յոռնատան մէջ գտնուող դաշնակից
զինուորներուն:

Աթէնք, 25. — Հելլէն կառավարու-
թիւնը Դաշնակից տէրութեան զեկոյցն
ներուն զեկոյց մը տուաւ ի պատասխան
Դաշնակիցներու կողմէ երեկուան դի-
մումին: Այս զեկոյցով կը հաւանք պա-
հանջուած անպատշաճութիւնները տալու:
Հիտուարար նաւարկութեան դէմ դրուած
զոհաւորութիւնները վերցնան:

Լոնտոն, 24. — Բարիկէն կ'իմացնեն
թէ ըստ ամենայն հաւանականութեան
Պ. Բալլի վարչապետ Պ. Սքուլտիսի տե-
ղը պիտի անցնի: Մօք:

Արեւելեան ամսադրոյ

Բեթլեհեմ, 24. — (Պաշտ.) Սվան-
թէն լին հիւսիսակողմէն մէջ Դերման
առաջին գծի խրամները գրաւեցին: Տը-
վինքի հարաւ-արեւմտեան կողմը փա-
խուստի մատնելով միացեալ սուրին
անցուցինք և 180 զինքի բռնեցինք, Թը-
րմուզլոյի արեւմտեան կողմին մէջ
Ասորո-գերման յարձակողական մը կա-
նեցուցինք: Մօք:

Լոնտոն, 24. — Ռուս պաշտօն. զե-
կոյց մը կ'ըսէ թէ Ռուսք՝ Տիլնաքի ա-
րեւմտեան կողմը Դերմանացիներէն խը-
րամ մը գրաւած է Սթիլի եղեցներուն
վրայ 200 զինքի բռնած են: Դերմանները
Սթիլիքի եղեցներուն վրայ իրենց
յարձակողականը դադարեցուցած են:

Բեթլեհեմ, 24. — Ռուս թորիթ-
ւանաւորներ Վիտաուի մօտ գերման յա-
մանաւ մը թորիթիւններով ընկղմեցին
Արիկա 3000 թոստոնց հետապնդող-յաժա-
նաւ մըն էր և զինուած էր 4 բրնձափ-
նոց և թնդանոթներով: Մոլմարտը
խիստ կարճ տեւեց ուս. թնդանոթնե-
րուն ճիշտ նշանաւորութեանը պատճառաւ
Դերման յամանաւին 200 հաւաքներէն
20 հոգի միայն ազատուեցան: Արթ.

Լոնտոն, 24. — Չարը քիչ ատենէն
Թէնիի մէջ կ'ապաստուի, Պէսարպիոյ
հիւսիսային մասին զօրանոցներուն մէջ
գտնուած Ռուս զինուորները աչքէ ան-
ղընելու համար: Մօք:

Արեւմտեան ամսադրոյ

Բարիկ, 24. — Առաւօտան հանգաթ-
տութիւն կը տրեւի բովանդակ ճակա-
տին վրայ, բացի Վեպլի մէջ Պրիլէ ան-
տառէն, ուր թշնամին սպարդիւն կերպով
մէկ զանի հեղձուցիլ ռուսներ արձակեց
կէսօրէ վերջ հիտուարար գործողութիւն-
ներ ղաւական ուժգին: Արդուան մէջ ուր
Արաւի կայարանը 50ի շուրջ ուսմբը ըս-
տացաւ, ինչպէս և Լոսթի և Սուշի շրջ-
անին մէջ: Եւսելի տկար՝ Սուսանի կող-
մը և Եւսելիի մէջ: Բաւական զօրա-
ւոր Բիլթիլի և Թէնիի շրջաններուն և
Վեպլի կողմը թէ՛ մը մօյի և Հարթ-
մանակայէն բազմ մէջ, Ամէն կողմէ

մեր մարտկոցները ազդուօրէն պատա-
խանելով առաւելութիւն ունեցան:

ԹՈՒՐԿ ՎՍՅՅ

Լոնտոն, 23. — Ռօթթուտէն կ'իմա-
ցնեն թէ Դերման նոր արեւմտեան մը
Պալթիկի մէջ ալանի մը զարնուած և
պայթում մը յառաջ եկած է: Դաւաղե-
րէն 33 հոգի խեղդուեցան: Մօք:

Լոնտոն, 22. — Բօթէնակէն հեռագիր
մը կ'իմացնէ թէ անգլ. ընդծովային
պարիկ տարիք մը պատերազմ. նաւե-
րէն և ըսլոր գերման որոգայթներէն
խուսափելով յաջողած է Պալթիկ ծովը
մտնել: Մօք:

Լոնտոն, 23. — Այս իրիկուն պաշտո-
նապէս կ'իմացնեն: Թէ երեք գերման
ընդծովային Միջերկրականի մէջ զիսա-
ուելով անգործածելի դարձած են:

Լոնտոն, 22. — Չինուոր փոխադրող
թրքական շոգնաւ մը Մարմարայի մէջ
ալանի մը զարնուելով փնացաւ, 500
զինուորներ խեղդուեցան: Մօք:

ՊԱՏՏԱՅԻ ԱՌՁԵՒ

Լոնտոն 24. — Զէօրէն (որ նոյ. 18ին
գրաւուած է) զիւրային յառաջակաղա-
ղութիւնէ մը յետոյ, 2օր. Թաւուզէնտի
զօրաբաժինը Նոյ. 22ին Պաղատաէն 28
զինովի զինուոր հետոս հաստատուած թէ՛ փոփո-
թեցական զինքին վրայ յարձակեցաւ և
բոլոր օրը տեւող բուն ճակատամարտէ
մը վերջ գրաւեց զայն: Անգլիացիք 800
զինքի անի և դրուեցին մաս մը զէն-
քի և հանդիմանդէններ:

Լոնտոն, 23. — (Պաշտ.) Հնդկական
զօրոց նախարարը հետեւեալ կը հա-
ղորդէ միջնախի մատուլը վերջնա ի-
մացուց թէ անգլ. ազգայնաւ մը ընկղմ-
ած է Տիլնաքի մէջ, կառարուած քնն-
նութիւններէ

